

нофронтовци”. Към новоизлюпения Управителен съвет се присъединяват Иван Фунев, Александър Жендов, Борис Ангелушев и други художници комунисти и предават “уличителни материали” на “народните обвинители” за подготвения вече “народен съд”.

Стотици са задържани и изтезавани. Първата жертва е карикатуристът Боря Зевзека, последван от Райко Алексиев...

За “тежки престъпления” са хвърлени в затвора големите български художници Константин Щъркелов, Александър Добринов, Александър Божинов, Никола Танев, Борис Денев и много други. Така например обвинението срещу К. Щъркелов е, че бил предал на полицията Хр. Ясенов и не бил защитил Никола Вапцаров на процеса през 1942 г.

Книгата е много ценен документ и принос в изясняване на неизвестни и малко известни факти, доказващи престъпленията на комунистическия режим срещу творческата интелигенция.

Кичка Пешева

Людмила Кроужилова. Сол в раните. Ludmila Kroužilová. Sůl v ranách. Прев. Димитър Стефанов. София, „Матом“, 2004, 173 с.

Двуетичната книга на поетесата – преподавателка по чешки език в СУ “Св. Климент Охридски”, Людмила Кроужилова “Сол в раните” е първата по-цялостна среща на българския читател с нейното творчество. Подборът и преводът на стихотворенията са дело на поета Димитър Стефанов.

Заглавието на стихосбирката е взето от едноименното стихотворение, което е избрано и за своеобразна съдържателна поанта:

*Защото на дъното на плача стои солта,
която винаги ще будува в раните.*

В това стихотворение се преплитат мотиви, които с различна поетическа вариантност пресътворяват в следващите творби устояването на лирическата героиня срещу всичко, което я отдалечава от същностните неща в земното ѝ битие, невъзможността да свикне с несъвършенствата в живота. Поетесата “достига брега на чистотата” чрез силата и автентичността на предишни и настоящи преживявания, съпоставки, оценки, обобщения и нови надежди: “Защото човешката душа е ненаситно растение – няма ли простор, умира” (“Балада за короната”). Опорите на изображението се намират в самата същност на човешкия опит, на дълбоките откровения, на житейските изпитания и спомени. Те съдържат в сърцевината си гордостта от здравия корен и болката, “че сме живи...” (“Послание през границата”). В болезнената равностметка са поставени любовта, приятелството, преклонението пред светостта на майката и майчината обич, преходното време.

Написаното от Людмила Крожилова носи в себе си самосъзнанието за съвременност и тя не се стреми да го докаже голословно и декларативно, то е нейна същина. Читателят неволно осъзнава, че става съпричастен на една ранима душевност, която придобива сила, създавайки своите ценности, като тръпно и осезаемо се докосва до тревогите и напрежението, с които е наситено съвремиеото.

Монолог за преживяното и отговорността на човека, проверяващ себе си чрез безпощадността на времето, драматична изповед за непрекъснатия сблъсък между надеждата и суровата житейска реалност, “Сол в раните” е жива, пулсираща болка, изпълнена с ритмиката на нашите дни.

Ангел Маринов

Иван В. Лалич. Концерт византийска музика. Превод от сръбски и съставителство Светлозар Игов. София, „Захарий Стоянов“, 2003, 98 с.

Роденият в Белград Иван Лалич (1931–1996), представител на т. нар. “втора вълна на сръбската постмодернистична поезия”, често бива определен от критиката в родината си и извън нея като “един от най-значителните сръбски и югославски поети на ХХ век”. Лалич в никакъв случай не се вписва в представата за “типичен модернист”, той по-скоро, подобно на Васко Попа, е един от творците, които синтезират традиция и модерност в сръбската поезия.

Сега поезията на Лалич излиза за първи път на български език в самостоятелна антология, която по великолепен начин илюстрира един крайно интересен аспект на неговите дългогодишни търсения. Преводачът и съставителят на “Концерт византийска музика” Светлозар Игов е подбрал преди всичко стихотворения, които възплащават метежния и едновременно с това съзерцателно-философски “медитерански дух”, дух, който присъства осезателно и в поезията на други съвременни славянски автори като Йован Христич или Збигнев Херберт. За Лалич пътят към познанието често минава през загадъчния свят на античността, средновековието, Ренесанса. Макар полетът на мисълта му да обхожда много страни и епохи, Лалич винаги остава във измеренията на красотата и мъдростта.

Смисълът на Лаличевите стихове е скрит зад един новаторски изказ и повърхностният прочит оставя у читателя впечатление за хаос. Задълбоченото вглеждане в неконвенционалните картини, осмислянето на привидно парадоксалните комбинации от поетически визии разкрива един свят на хармония, но и поражда болезненото усещане за ранимостта на този свят. Едновременно с това събужда непреодолимо желание да го разбереш, да го разтълкуваш, за да запазиш хармонията в него и в себе си.

Иван Райчев